

Fürdővárosok fejlesztéseinek hatása a helyi társadalomra

Martyin Zita

Szegedi Tudományegyetem

A turizmus gazdasági szerepének felértékelődésével világszerte megnőtt a turisztikai fejlesztések száma. A fejlesztések gyakran az adott terület természeti adottságaira épülnek, így a Kárpát-medencében a kiváló termásvíz potenciált kihasználva indultak fürdőfejlesztések. Ezek a fejlesztések a fürdővárosok életében kisebb-nagyobb társadalmi és gazdasági változásokat indukáltak, attól függően, hogy az adott desztináció az életciklus mely szakaszában található. Elsőként Butler állapította meg, hogy a turisztikai desztinációk hasonló életciklust futnak be, mint a legtöbb termék vagy szolgáltatás (TALC-modell). Eszerint hat jellegzetes fejlődési szakasz van: felfedezés, bekapcsolódás, fejlődés, konszolidáció, stagnálás és végül az utolsó szakasz, mely lehet a megújulás, de a hanyatlás is. A turisztikai fejlesztések hatásainak intenzitása, milyensége és mérhetősége nagyban függ tehát a fogadóterület aktuális életciklus-szakaszától, illetve az ott bekövetkező változások dinamizmusától, melyre külső és belső folyamatok egyaránt hatnak.

Kutatásom során különböző fejlődési szakaszban lévő fürdővárosokat, előre meghatározott szempontok alapján vizsgáltam meg. Először arra a kérdésre kerestem a választ, hogy mi jellemzi ezeket a szakaszokat, milyen hasonlóságok és különbségek figyelhetők meg? Majd azt vizsgáltam, hogy az egyes fejlesztések milyen változásokat indukáltak a fürdővárosokban és hogyan hatottak ezek a helyi lakosok életére?

A kiválasztott három mintaterület közül kettő Magyarországon, a Dél-Alföldön található (Mórahalom, Tiszakécske), a harmadik pedig Szerbiában, a Vajdaságban (Ada). A mintaterületek életciklus szakaszának mennyiségi jellemzőihez különböző statisztikai adatokat dolgoztam fel (KSH, önkormányzatok adatai). A minőségi jellemzőket pedig tartalomelemzéssel, kérdőívekkel és félig strukturált interjúk segítségével tártam fel. Mivel a lakosok érzékenyebben reagálnak az egyes változásokra, így olyan különbségekre világíthatnak rá, amelyek csak a statisztikai adatok elemzéséből és megfigyelésekből nem szűrhetők le, ezért volt indokolt kvalitatív módszereket alkalmazni.

Az eddigi eredmények alapján Ada a felfedezés és bekapcsolódás szakaszában van, Tiszakécske elindult a fejlődés útján, Mórahalom pedig egyértelműen a konszolidációs szakaszba ért, de az egyes szakaszokban megfigyelt tulajdonságok nem mindig követik a Butler által leírt jellemzőket. Bár a három település fejlődése különböző kontextusban történik, így a változások intenzitása és hatása is más-más, azonban a lakosok körében készített interjúk és kérdőíves felmérések rávilágítanak arra, hogy a fejlődési szakasztól függetlenül a helyi társadalom attitűdjénem mindig igazodik az elméletben leírtakhoz – a legjelentősebb különbségek főként a helyi lakosok és turisták viszonyában, a vállalkozók és a város vezetőinek eltérő hozzáállásában, érdekeiben, céljaiban mutatkoztak meg.